

УДК 65.011

Кужда Т.І.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

Kuzhda T.

PUBLIC SERVICE AND ITS COMPONENTS

Інститут публічної служби є одним із ключових механізмів держави, який чинить вагомий вплив на процеси становлення демократичної, правової, соціальної держави, становлення громадянського суспільства, інтеграцію України в Європейське співтовариство. На законодавчому рівні термін “публічна служба” вперше було закріплено у Кодексі адміністративного судочинства України (2005 р.), згідно з яким публічна служба являє собою «діяльність на державних політичних посадах, професійну діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативну (невійськову) службу, дипломатичну службу, іншу державну службу, службу в органах влади АР Крим, органах місцевого самоврядування». Термін «публічна служба» набув ширшого значення із внесенням змін до даного Кодексу, який, на сьогодні, трактує дане поняття як «діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування» [1]. Зважаючи на трактування терміну “публічна служби”, можна виокремити такі її види:

1. Політична служба, основним завданням якої є визначення та здійснення державної політики у всіх сферах суспільного життя держави. Характерними рисами даного виду публічної служби є: наявність особливостей вступу на службу та її проходження; політична відповідальність, яка є основною для політичних службовців; зайняття державних посад у державних органах для здійснення політичної діяльності; оплата праці за рахунок державного бюджету. Підвидами політичної служби є: служба на посту Президента України; служба на посадах народних депутатів у Верховній Раді України; служба на посадах членів Кабінету Міністрів України; служба на посадах заступників міністра.

2. Державна служба являє собою публічну, професійну, політично неупереджену діяльність із практичного виконання функцій та втілення завдань держави. Такий вид публічної служби здійснюється в: апараті Верховної Ради України; Раді національної безпеки і оборони України; допоміжних органах, утворених Президентом України; Секретаріаті Кабінету Міністрів України; міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади; місцевих державних адміністраціях; органах прокуратури; судових органах; органах військового управління; закордонних дипломатичних установах України; Представництві Президента України в Автономній Республіці Крим; Рахунковій палаті; державних колегіальних органах. Державна служба поділяється на:

а) адміністративну службу, що здійснюється в органах державної влади та характеризується: вступом за результатами конкурсу; наявністю єдиної класифікації посад держслужби; політичною неупередженістю; загальними умовами вступу на держслужбу; оплатою праці за рахунок державного бюджету;

б) спеціалізовану службу, що здійснюється в державних органах, що мають виражену галузеву компетенцію, регламентується спеціальними законами і

характеризується вступом за спеціальними процедурами; різною класифікацією посад держслужби (присвоєнням спеціальних звань); політичною неупередженістю; виконанням специфічних функцій; оплатою праці за рахунок державного бюджету. Вона охоплює: дипломатичну, митну та податкову служби [2].

3. Безпекова служба спрямована на здійснення оборони України, захист її суверенітету, територіальної цілісності, національна безпека, безпека громадян. Сюди належить: військова, правоохоронна служба, служба безпеки та цивільного захисту. Характерними рисами безпекової служби є: регламентування спеціальними законами; політична нейтральність і позапартійність; вступ на службу за спеціальними процедурами; високий рівень субординації; присвоєння військових і спеціальних звань; оплата праці за рахунок державного бюджету.

4. Правнича служба здійснюється у сфері правосуддя і стосується діяльності професійних суддів та прокурорів. Ця служба характеризується: особливим порядком призначення на посаду, звільнення з посади, притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів і прокурорів; незалежністю суддів і прокурорів та підпорядкування лише закону; політичною нейтральністю суддів і прокурорів; забороною незаконного впливу, тиску чи втручання у здійснення повноважень суддів і прокурорів; пожиттєвим статусом судді і безстроковим призначенням на посаду прокурора; відсутністю єдиної класифікації посад; установленим законом порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів і прокуратури.

5. Муніципальна служба відноситься до професійної діяльності службовців місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування. Така служба здійснюється на: виборних або адміністративних посадах. Виборна служба має такі риси: особливості вступу на службу (за результатами виборчих процедур); наявність керівного функціоналу (політичний характер діяльності і відповідальності); відсутність класифікації посад (присвоєння спеціальних звань); строковий характер проходження служби; оплата праці за рахунок місцевого бюджету. Адміністративна служба має такі особливості: вступ на муніципальну службу за результатами конкурсу; єдина класифікація посад (присвоєння спеціальних звань); політична неупередженість службовців місцевого самоврядування; безстроковий характер проходження служби; оплата праці за рахунок місцевого бюджету.

6. Патронатна служба стосується здійснення консультативно-дорадчих, аналітичних і комунікаційних функцій з метою забезпечення діяльності керівних працівників державних органів та органів місцевого самоврядування. Така служба здійснюється на посадах прес-секретаря, радника, консультанта, помічника, референта. Для цього виду публічної служби притаманний позаконкурсний порядок зарахування на посади; позакар'єрний характер служби (строкове перебування на посадах); відсутність загальних кваліфікаційних вимог до посад (за винятком помічників суддів); відсутність єдиної класифікації посад; оплата праці в державних органах за рахунок державного бюджету, в органах місцевого самоврядування за рахунок місцевого бюджету.

Список використаних джерел:

1. Публічна служба : навч. посіб. / В.П. Якобчук, Н.В. Дацій, А.Б. Войтенко, І.В. Кравець, О.В. Захаріна, О.В. Іванюк, А.В. Дяченко, Н.С. Пугачова. Київ: Видавництво Ліра-К. 2021. 394 с.

2. Малиновський В.Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ: Видавничий дім "Кондор". 2018. 312 с.